

Inbreng commissiedebat Nationaal Strategisch Plan

De afgelopen jaren zag de Tweede Kamer het verdienvermogen in de agrarische sector als één van de belangrijkste opgaven. Geen ondernemer gaat aan de slag met de vele uitdagingen als er geen goede boterham te verdienen valt. Voldoende verdienvermogen is de basis van al het werken. Dat geldt al helemaal als we kijken naar de grote opgaves waar wij voor staan. Ondanks alle aandacht van de Tweede Kamer voor dit onderwerp leidt de onlangs gemaakte keuze bij het NSP wederom tot verlaging van de inkomsten van boeren, tuinders, kwekers en telers. Het besluit van de Tweede Kamer om 30% van de 1^e pijler over te hevelen naar de 2^e pijler verlaagt de basisvergoeding per hectare. Een gemiddeld bedrijf gaat er al gauw 5 tot 10 duizend euro per jaar aan inkomsten op achteruit. Voorlopig is nog volstrekt onduidelijk of de boer en tuinder via de 2^e pijler of via de markt deze inkomensdaling kan compenseren.

- LTO Nederland roept alle partijen op om de inkomsten voor boeren en tuinders zoveel mogelijk op peil te houden. En in het bijzonder om ook de middelen uit de 2^e pijler maximaal op het erf te laten landen.

Bedrijfseconomische gevolgen

Dat de overheveling stapsgewijs plaatsvindt verlicht de pijn, maar onder de streep betekent het een zware achteruitgang op het inkomen. Zeker zolang niet duidelijk is wat er met die overgehevelde middelen uit de 2^e pijler gebeurt. Er wordt vaak gesuggereerd dat de markt(prijzen) de inkomensdaling maar moeten opvangen, maar de praktijk in de afgelopen decennia is een andere.

Juist het GLB dient als inkomensvangnet voor kosten die de consument niet gaat betalen. Daarmee moeten onze boeren en tuinders zich de komende jaren schrap zetten op krimp van het vaak toch al niet ruime inkomen. De meesten proberen dit zoals de afgelopen decennia op te vangen met schaalvergroten en meer efficiëntie, maar daar zijn grenzen bereikt. Bij het vorige NSP debat is een motie aangenomen voor jaarlijkse monitoring van de bedrijfseconomische gevolgen van de stapsgewijze overheveling.

- Trapt de Tweede Kamer daarbij ook op de rem als het inkomen te ver daalt? Stel een harde rode lijn, en stop dan de overheveling.

Laat 2^e pijler landen op boerenerf

Als agrarische sector hebben we het te doen met de keuzes die politiek gemaakt zijn. In de komende jaren zal de 2^e pijler (Plattelandsbeleid ofwel POP) toegroeien naar een jaarbudget van € 289 mln. (excl. cofinanciering door provincies, waterschappen en Rijk). Het grootste deel hiervan is afkomstig van de basisvergoeding. Dit geld is niet weg, maar moet alsnog wel landen op het boerenerf. Het GLB is landbouwbeleid. Bedoeld voor actieve agrariërs en agrarische activiteiten. Alle andere bestedingen zijn dan niet gewenst. Wij herinneren ons nog goed eerdere verkwisting van 2^e pijlerbudget dat ingezet werd voor wandelpaden, hondenclubs en zelfs een strijkijzermuseum. Daarbij geldt dat pijler 2 betalingen gebaseerd worden op gemaakte kosten en gedeelde inkomsten. Pijler 2 betalingen dragen dus niets bij aan de agrarisch inkomen.

- Verzekeren dat het NSP geen grabbelton wordt voor regionale hobby's en zaken die niks met de doelstellingen te maken hebben.

- Actieve agrariërs die hun inkomen halen op natuurgronden, zoals zoogkoeien- en schapenhouders moeten ook toegang blijven houden tot pijler 1 van het GLB en niet worden veroordeeld tot pijler 2 regelingen.
- Zorg ervoor dat boeren en tuinders wel maximaal gebruik kunnen maken van de bestedingen uit de 2^e pijler.

Uitbreiding agrarisch natuurbeheer

De eerste GLB-praktijktoets liet al zien dat agrarische ondernemers afhaken door de stapeling van eisen. Overheveling van het pijler 1 budget maakt dit alleen maar waarschijnlijker. Het afgeroomde geld dat in de 2^e pijler terecht is gekomen moet maximaal beschikbaar worden gemaakt voor alle boeren en tuinders. Gezien de politieke verschuiving van inkomenssteun naar doelgerichte betalingen heeft het ANLb (agrarisch natuurbeheer) de beste papieren om bij te dragen aan de klimaat- en natuurdoelstellingen.

- LTO roept op tot een flinke uitbreiding van het ANLb areaal zodat veel meer boeren en tuinders hier ook daadwerkelijk gebruik van kunnen maken.
- Verder pleit LTO voor langjarige contracten voor Anlb; langjarige vergoedingen voor langjarige geleverde maatschappelijke diensten dus!
- Daarnaast steunt LTO de brede weersverzekering, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en de jonge boerensteun (JOLA).

Cofinanciering als harde voorwaarde

Er zijn vele ambities om het GLB op in te zetten, maar de realiteit is een gereduceerd GLB budget. Met de transitie in de land- en tuinbouw zijn er vele miljarden nodig. Een veel groter budget dan waar het GLB in kan voorzien. Het GLB is inkomensbeleid. Zet het GLB-budget daarom niet in op gebiedenbeleid, zoals het compenseren van de veengebieden. Daar zijn andere Rijksgelden geschikter voor. Daarnaast is cofinanciering onontbeerlijk bij uw inzet op de klimaat- en natuurdoelen.

- Geen gebiedenbeleid via het GLB. Ten eerste is het budget daarvoor volstrekt ontoereikend (stikstof) en ten tweede is een gebiedenbeleid (via het GLB) praktisch onuitvoerbaar.
- Steun de motie die er nu ligt om cofinanciering een harde voorwaarde te maken in de 2^e pijler, inclusief de overhevelingsgelden.